

KOULUN ALOITUS

Uusi alku merkitsee myös jonkin toisen vaiheen päättymistä. Adoptoidulla lapsella tällaiset kokemukset liittyvät usein vahvasti ei-toivottuihin tapahtumiin. Uusi tilanne voi viedä lapsen takaisin aikaisemmista, isoista ja vaikeista eroista muistuttaviin tunnetiloihin. Kuvainnollisesti lapsella on aikaisempien elämäkokemusten täyttämä, painava reppu kapeilla harteillaan.

Turvalliseen aloitukseen kannattaa panostaa

Lapsen taustan vuoksi hyvään ja turvalliseen koulun aloitukseen kannattaa käyttää aikaa ja voimavaroja. Hyvällä aloituksella on suuri merkitys turvallisuuden tunteen kehittymiselle. Adoptoidut lapset tarvitsevat usein tavallista pidemmän sopeutumisajan päivähoitoon ja kouluun. On tärkeää, että lapsi pystyy ennakoimaan elämän ja uudet tilanteet. Siksi lapsen on hyvä tutustua rauhassa opettajaan ja luokkaan hyvissä ajoin ennen koulun alkamista. Koulu voi olla ensimmäinen vieras, kodin ulkopuolinen ympäristö, jossa lapsen oletetaan selviytyvän – erityisesti silloin, jos lapsi on tullut perheeseen leikki- tai kouluikäisenä.

Traumoja kokeneelle lapselle turvallisuuden tunne on olennainen. Sitä voivat edesauttaa turvalliset, päivittäiset rutiinit ja selkeästi ilmaistut odotukset sekä pysyvät ihmissuhteet. Siksi on erityisen tärkeää pyrkiä välttämään ihmisten vaihtumista lapsen elämässä. Parasta olisi, jos lapsen opettaja voisi pysyä samana mahdollisimman monta vuotta. Adoptoidut lapset eivät tarvitse harjoitusta erilaisten aikuisten kohtaamisessa, vaan pikemminkin vakuuttelua siitä, että aikuiset myös pysyvät hänen elämässään.

Vanhat muistot heräävät eloon

On hyvä huomioida, että lapsiryhmä voi herättää muistoja tunteista, joita lapsi on kokenut lastenkodissa. Lapsi saattaa ottaa käyttöön aikaisemmat, lastenkodissa käyttämänsä eloonjäämisstrategiat. Joskus lapsen käytös kotona ja koulussa poikkeaa toisistaan täysin. Tämä voi olla ristiriitaista lapselle, mutta aiheuttaa myös kommunikointihaasteita kodin ja koulun välillä. Vanhempien voi olla vaikea uskoa opettajan kuvausta koulupäivästä. Osa lapsista käyttäytyy koulussa esimerkillisesti, mutta kodin seinien sisäpuolella turhautuminen purkautuu. Tämä voi olla vanhemmille hyvin raskasta. On hyvä pysähtyä miettimään, vaatiiko lapsi itseltään liikaa koulussa.

Varhaiset erokokemukset voivat johtaa myös vetäytymiseen, pelkoon ja häpeään. Tunne kelpaamattomuudesta ja siitä, ettei ole ollut rakastamisen arvoinen, voi tiedostamattomalla tasolla olla pysyvää laatua. Monilla kysymys "miksi äitini tai isäni ei halunnut minua" herää kauan ennen kouluikää – riippumatta siitä, sanotaanko kysymystä ääneen. Siedettävän vastauksen löytäminen voi viedä pitkään. Vetäytyvän lapsen täytyy saada tuntee olevansa tervetullut, hyväksytty ja arvostettu. Lapselle täytyy toistuvasti vakuutella, että hän on toivottu ja tarvittu. Lapsen houkuttelu yhteyteen on suuri ja tärkeä haaste sekä opettajalle että muille aikuisille lapsen lähipiirissä.

Aikuinen auttaa

Vaikeita eroja kokeneen ja hylkäämistien haavoittaman lapsen täytyy voida tuntee, että aikuiset auttavat häntä myös hankalissa tilanteissa. Siksi pitäisi välttää rangaistuksia, jotka leimaavat adoptoidun oppilaan. Yksin käytävään tai toiseen tilaan joutuminen vahvistavat ulkopuolisuuden ja arvottomuuden tunteita. Leimaavien rangaistusten sijaan kannattaa käyttää empatiaa ja välittää lapselle viesti "Olen täällä auttamassa sinua!". Jos lapsen on poistuttava luokasta muiden työrauhan takaamiseksi, empaattisen aikuisen on oltava lapsen mukana. Omien ärsyntyneiden tunteiden ei saisi antaa viedä mukanaan.

Kysely: Adoptiolasten ongelmat lisääntyvät koulussa

Adoptio-perheet ry teki jäsenperheilleen kyselyn päiväkodista ja koulusta 2005 sekä koulunkäynnistä 2012 (ensimmäisessä kyselyssä 104 ja jälkimmäisessä 114 kouluikäistä lasta):

- Puolet adoptoiduista lapsista oli käynyt kouluvalmiusarviossa ja neljänneksellä koulun aloitusta oli lykätty.
- Joka seitsemäs lapsi oli saanut erityisopetusta ja joka kolmas lapsi tukiopetusta.
- Tuen tarve oli tavallisinta matematiikassa ja äidinkielessä.
- Haasteet kasvoivat koulussa. Puolella lapsista oli ollut vaikeuksia päivähoitossa, kun koulussa vaikeuksia oli 80 prosentilla (2005) ja 58 prosentilla (2012).
- Vanhemmat kokivat, että heidän adoptoitujen lastensa oli nähtävä enemmän vaivaa pärjätäkseen kuin muiden lasten.
- Kodin ja koulun yhteistyö koettiin hyvän koulun aloituksen ydinasiaksi.